
DJELA JOŽE SKOKA – KRALJEŽNICA KAJKAVIJANE

Davor Šalat, Zagreb

Književni znanstvenik, kritičar, antologičar, urednik, metodičar, profesor, organizator i prosuditelj književnog života - gotovo poput nabranja titula u kakvim baroknim litanijama zvuče samo ove najvažnije književne djelatnosti pokojnog doktora Jože Skoka koji nas je, na našu veliku žalost, napustio 8. rujna u 87. godini života. Spomenute su se djelatnosti konkretizirale unutar glavnih područja Skokova interesa – hrvatske kajkavske književnosti, dječje književnosti, književnosti o Varaždinu i u njemu, metodike nastave hrvatskog jezika i književnosti. Iako se te djelatnosti i područja interesa međusobno preklapaju (ponekad i isprepleću), razmjerno je rijetko da je neki književni stručnjak bio toliko uspješan i zaslužan na raznim istraživačkim poljima kao što je to bio Skok. O tome vrlo zorno svjedoči Zbornik radova koji je u povodu 85. godišnjice Skokova rođenja, sada na žalost i u godini njegove smrti, pod naslovom *Prilozi povijesti hrvatske kajkavske i dječje književnosti* vrlo pregledno uredio Ernest Fišer. Taj monumentalni zbornik na 512 stranica, koji je rekapitulirao Skokove najvažnije stručne djelatnosti, objedinjuje najrelevantnije tekstove raznovrsnih književnih stručnjaka (riječ je o 45 autora – od akademika do profesionalnih novinara) o Skoku. Oni su okupljeni u pet odjeljaka – od *književnoznanstvene kajkavijane Jože Skoka, antologičarskog kajkavskog opusa, varaždinskoga književnog panopticum, dječje književnosti i lektirnih interpretacija do autobiografskog i bibliografskog portreta autora*.

Premda je Skokov doprinos fundamentalan na svim znanstvenim područjima kojima se bavio, zasigurno je najdublji trag ostavio u znanstvenom istraživanju hrvatske kajkavske književnosti i njezinome antologiziranju. U tome su Skokova djela, metaforički rečeno, sama kralježnica teoretske i antologičarske kajkavijane, na koju se na ovaj ili onaj način trebaju referirati i nadovezivati svi drugi proučavatelji kajkavske književnosti. Takva značenj-

ski bremenita tvrdnja nipošto nije pretjerana ako imamo u vidu da je Skok u nekoliko svojih kapitalnih knjiga napravio cjelovitu teoretsku mrežu kajkavske književnosti, preciznu terminologiju, uvjerljiv književnopovijesni opis i argumentiran kanon relevantnih autora i njihovih najkvalitetnijih književnih djela. Riječ je ponajprije o dvjema prijelomnim knjigama – *Kajkavski kontekst hrvatske književnosti* i *Moderno hrvatsko kajkavsko pjesništvo* (obje iz 1985. godine). U njima je Skok dao još i danas znanstveno autoritativnu teorijsku, terminološku i književnopovijesnu sintezu kajkavske književnosti, i to u njezinoj dijakronijskoj (starija i novija) i žanrovskoj (lirika, drama, proza) cjelovitosti. Tome, između ostalog, valja dodati i Nove kajkavske studije, eseje i rasprave *Ignis verbi kajkavicae*, te Skokovu krležijanu i garestinijanu (koja obuhvaća monumentalno troknjižje od ukupno više od tisuću petsto stranica, kao jedinstvenom književnom spomeniku Varaždinu), kao i bezbrojne članke o mnoštvu pitanja i autora kajkavske književnosti. Kad je pak riječ o antologičarskom konkretiziranju teorijskih zaključaka, Skok je autor najvažnijih antologija kajkavskog pjesništva, drame i proze, svojevrsni *definitor* kajkavskog autorskog kanona sve do najnovijeg vremena.

U Skokovu opusu najvrednijim mi se ipak čini njegova *Književnoznanstvena kajkavijana*, a o tome se na više od sto stranica govori u prvome odjeljku spomenutog Zbornika o Skoku. A to da je on bio naš vodeći teoretičar kajkavske književnosti i da je to ipak bila njegova najvažnija književna uloga, najbolje ilustrira zaključak Ivana Zvonara u njegovoj studiji *Kajkavski kontekst hrvatske književnosti u interpretaciji Jože Skoka*, koja se donosi u Zborniku. Zvonar o Skokovoj knjizi *Kajkavski kontekst hrvatske književnosti* kaže *prvo*: da je to “još uvijek najpotpunije znanstveno utemeljen prikaz procesa afirmacije i integracije novijega kajkavskog literarnog stvaralaštva (od 1831. do sredine osamdesetih godina 20. stoljeća) u cjelokupni korpus hrvatske književnosti i participacije kajkavskog narječja u procesu stvaranja zajedničkoga hrvatskog književnog jezika”, *drugo*: da “danas niti jedan ozbiljniji proučavatelj književnosti na nestandardnom jeziku ne može ignorirati rezultate do kojih je došao Joža Skok pri uspostavljanju suodnosa novijega kajkavskog poetskog opusa s cjelokupnom hrvatskom književnošću 19. i 20. Stoljeća”, i *treće*: “niti najnovija književnoteorijska književnokritička istraživanja spomenute literarne problematike, ostvarena u devedesetim godinama prošloga i u prvom desetljeću ovoga stoljeća,

nisu osporila Skokove spoznaje. Baš naprotiv. Mnogi su njegovi zaključci samo potvrđeni, čime je učvršćen i njihov znanstveni dignitet”.

Na kraju valja zaključiti da su Skokova književnoznanstvena djela imala za takvu vrstu literature rijetko intenzivnu stručnu recepciju koja je jednoglasno potvrdila kapitalnu vrijednost spomenutih knjiga za hrvatsku kajkavologiju. O tim je knjigama napisana gotovo cijela jedna nova knjiga i u njoj je više autora istaknulo da je Joža Skok stožerni književni teoretičar i povjesničar hrvatske kajkavske književnosti, osobito one moderne. Kako su takve ocjene iznijeli i precizno ih argumentirali neki od najvažnijih stručnjaka na području kajkavologije i hrvatske književnosti općenito – one se mogu smatrati definitivnom potvrdom najistaknutijeg mjesta u hrvatskoj književnoznanstvenoj, ali i svekolikoj drugoj kajkavijani, koje je Joža Skok imao za života, ali zasigurno će ih imati i dugo vremena nakon svoje smrti.

(Prilagođen i dopunjen autorov tekst objavljen u Kolu, 2 /2017.)